

[Arbejdsministeren]

der passer til den enkelte families arbejdspladssituation. Så jeg kan ikke tages til indtægt for det udtryk.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Hr. Kaj Poulsen for en kort bemærkning – til denne sag!

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det handler præcis om arbejdsløshedsloven og arbejdstidsnedsættelsen.

Jeg vil gerne spørge ministeren: når statsministeren i går kunne refereres i pressen for at sige, at arbejdstiden skal ned, er det så statsministeren, man skal regne med, eller det, arbejdsministeren siger her i dag?

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Statsministeren blev kun refereret på den måde i ét blad, nemlig Aktuelt. Jeg vil anbefale hr. Kaj Poulsen også at læse nogle andre aviser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg forslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 38:

Forslag til folketingsbeslutning om generel adgang til betalt frihed til uddannelse.

Af Elisabeth Bruun Olsen (VS) og Albrechtsen (VS).

(Fremsat 6/11 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Vi har i de seneste år set forskellige forslag om betalt frihed til uddannelse. Vi er i regeringen ikke modstandere af uddannelsesorlov. Ingen kan være uenig med forslagsstillerne i, at der må sættes på uddannelse og videreuddannelse.

Det er også grunden til, at regeringspartierne stemte for Det Radikale Venstres 10-punkts program om voksenundervisning og folkeoplysning. Som min forgænger sagde ved førstebehandlingen den 1. februar 1985 af de to lovforslag, der dengang var til behandling, lovforslag nr. L 123 og L 124 om betalt frihed til uddannelse, som var fremsat af Socialdemokratiet, er opfølgningen af det program, Det Radikale Venstre havde lagt frem, langt fremme.

Med hensyn til det gamle radikale forslag, punkt 6-7, om uddannelsesorlov og forbedring af de økonomiske betingelser for at deltage i uddannelse, kan jeg henvise til uddannelsesudvalgets betænkning af 28. maj 1984 om forslag til folketingsbeslutning om et 10-punkts program for voksenundervisning og folkeoplysning, hvori det bl.a. forudsættes, at arbejdsmarkedets parter inddrages i det videre arbejde vedrørende voksenuddannelsesstøtte og uddannelsesorlov.

Det er fortsat regeringens opfattelse, at arbejdsmarkedets parter selv må tage spørgsmålet om uddannelsesorlov og finansiering af orloven op til drøftelse, f.eks. ved overenskomstforhandlingerne. Arbejdsmarkedets parter er nu engang bedst til at fastlægge rammerne for sådanne ordninger, som skal tilpasses virksomhedernes og medarbejdernes ønsker og behov.

Regeringen vil godt pege på, at vi netop har fået vedtaget en lov om uddannelsesopsparing, som træder i kraft 1. januar 1987, og i denne lov er der skabt mulighed for at spare op til egen uddannelse. Denne lov kunne tænkes anvendt ved de kollektive eller individuelle aftaler, således at arbejdsgivere og lønmodtagere selv fastlægger retningslinjer for retten til frihed og for, hvem der skal betale til uddannelsesopsparing.

Vi mener stort set, at vi med det radikale forslag og regeringens forskellige initiativer har et godt og konstruktivt grundlag for at arbejde videre på dette område, og vi ser

[Arbejdsministeren]

derfor ikke nogen som helst grund til at arbejde videre med det af VS fremsatte beslutningsforslag, og vi afviser det.

Jytte Andersen (S):

I Socialdemokratiet har vi den opfattelse, at den største uddannelsespolitiske udfordring, vi står over for, er at mindske kløften mellem de kortuddannede eller uuddannede og dem, der er mere veluddannede.

Vi har tre gange fremsat forslag om betalt frihed til uddannelse i arbejdstiden med lønkompensation. Frem til det famøse forår i maj 1983 var der faktisk flertal i Folketinget for tankerne og ideerne om en reel ret for de kortuddannede til at få andel i vores fælles uddannelsesgoder. Vendepunktet for dette flertal indtraf, da Det Radikale Venstre indgik et middelmådigt forlig eller kompromis med regeringen om 10-punkts programmet.

Om de 100 mill. kr., der blev afsat i den forbindelse, ved vi, at hovedparten er brugt til at finansiere den katastrofale ændring af jobtilbudsloven, som siger, at langtidsløse skal på 70 pct. dagpenge og senere på 55 pct. dagpenge. En mindre andel af de 100 mill. kr. blev anvendt til et meget prisværdigt forsøgs- og udviklingsarbejde inden for folkeoplysningsområdet. Det er et forsøgs- og udviklingsarbejde, der fortjener megen ros, og det skal også siges i denne sammenhæng.

Men der er alligevel nogle men'er, bl.a. det, arbejdsministeren var inde på: hvorfor er der ikke sat udviklings- og forsøgsarbejde i gang omkring punkt 6 og punkt 7? Praktisk taget alle de forsøgsprojekter, der er godkendt i henhold til 10-punkts programmet, er gode forsøg, men de vurderer ikke på noget tidspunkt, hvordan man kan få nedbrudt barriererne og give rettigheder til de kortuddannede. Det kan man stille som et spørgsmål, og desværre tror jeg nok, at vi kender svaret: regeringen, måske også Det Radikale Venstre, det skal jeg ikke helt kunne sige på nuværende tidspunkt, men måske senere i løbet af denne dags debat, vil stort set blæse på de uuddannedes kvalifikationsbehov og i hvert tilfælde ikke vægte det så højt og prioritere det så højt, at man vil give en reel rettighed til, at de kortuddannede selv kan vælge deres uddannelse.

I Socialdemokratiet vil vi ikke opgive håbet og kravet om uddannelsesreformer for

denne gruppe, og vi vil også i udvalgsarbejdet gå positivt ind i arbejdet omkring dette forslag fra VS. Men ærlig talt forstår vi ikke helt forslaget, eller vi forstår ikke visdommen i at fremsætte et forslag, som på ingen måde tilgodeser og favoriserer de kortuddannede.

Ifølge forslaget skal alle lønmodtagere have den samme ret og tilsyneladende med fuld lønkompensation, og det siger sig selv, at det bliver rasende dyrt, for at sige det mildt. Det regnestykke, forslaget opererer med, angiver ca. 30 mia. kr., og så er der forskellige modregninger, som så bringer regnestykket ned på mellem 5 og 3½ mia. kr., og det er heller ikke småpenge. For os at se er det altså et meget stort spørgsmål, om 3½ mia. kr. skal bruges til at drysse ud over alle lønmodtagergrupper, uanset om de har fået andel i uddannelsesressourcerne forinden. Vi synes således, det er mange penge.

Vi synes, det er et meget ambitiøst forslag, og selv om det haster med en reform, synes vi, at det er temmelig urealistisk, at vi på én gang skulle kunne sætte så stor en reform i søen, selv om vi forhåbentlig i nær fremtid får et flertal mellem S og SF.

For os at se må betalt frihed til uddannelse først og fremmest handle om at tilgodesede de kortuddannede og også holde sig inden for en rimelig økonomi. Vores forslag taler om 800 mill. kr., og det vedstår vi. Det vil vi gerne arbejde i udvalget med at få dette forslag bragt ned til.

Connie Hedegaard (KF):

Det Konservative Folkeparti har tidligere givet udtryk for vores holdning til betalt frihed til uddannelse, nemlig at prioriteringen af de mange forskellige ønsker må klares mellem arbejdsmarkedets parter, centralt eller allerbedst lokalt ud fra den enkelte virksomheds og lønmodtagers eller gruppe af lønmodtagers ønsker. Ønsker man en generelt nedsat arbejdstid? Ønsker man en form for sabbatordninger? Ønsker man måske længere ferie eller højere løn? Eller ønsker man betalt frihed til uddannelse eller måske noget helt sjette? Det er der en hel del forskellige meninger om, og vi mener altså ikke, at vi her i Folketinget skal foretage den prioritering.

Når VS så i sit forslag taler om op til 150 timer om året med fuld løn betalt af arbejds-

[Conni Hedegaard]

giveren, uden at arbejdsgiveren får den mindste indflydelse på, hvad medarbejderne bruger de ca. 4 arbejdsuger om året til, så synes vi bare, det er udtryk for VS' lidt beyderlige, men karakteristiske tankegang.

Hvis arbejdsgiveren skal betale medarbejderens uddannelse 100 pct., så må han eller hun da i det mindste have blot en lille smule indflydelse på, at arbejdstiden rent faktisk også bruges til efteruddannelse, der har i hvert fald lidt relation til medarbejderens job. Vel kan 4 uger på et psykologikursus eller på højskole eller på Tvind sikkert være berigende for den enkelte som menneske, men så må det jo da også være logisk, at medarbejderen selv deltager i finansieringen. 14½ mia. kr. lagt over på virksomhederne er jo bare urealistisk og i høj grad til skade for virksomhedernes konkurrenceevne og dermed også for medarbejderne. Vi har nu engang ikke VS' firkantede syn gående ud på, at arbejdsgivernes og arbejdstagernes interesser er fundamentalt modsatrettede. Kan arbejdsmarkedets parter som sagt finde ud af at prioritere betalt frihed til uddannelse tilstrækkelig højt, og kan de få det gennemført, eller kan man lokalt finde en eller anden form for ordning, der fremmer uddannelse af medarbejdere også i arbejdstiden, ja, så skal vi ikke blande os i det, men Det Konservative Folkeparti kan altså ikke og vil ikke medvirke til en sådan lovgivning i al almindelighed, og da slet ikke til VS' forslag i særdeleshed. Og så skal jeg igen meddele, at Venstre deler denne afvisning.

Carsten Andersen (SF):

Fra SF støtter vi tanker om betalt frihed til uddannelse, og vi arbejder også med et forslag. Vi har tidligere fremsat et forslag herom, men der er nogle nuancer imellem VS' forslag og så det, som vi vil lægge frem. Vi kan være enige om, at nu har vi talt og talt i 10 år om betalt frihed til uddannelse, uden at vi er kommet ud af stedet, og uden at vi har fået gang i disse ting, og problemerne vokser og vokser stadig væk for den gruppe, som har fået en meget kort uddannelse. Et af de problemer, vi synes ligger i VS' forslag, er, at man starter med hele tilbuddet over en bred front, og ikke målretter det imod den gruppe, som i første omgang har fantastisk meget brug for det, nemlig den

gruppe, der har en kort uddannelse på 6, 7, 8 års skolegang og ikke mere, og en skolegang, som slet ikke svarer til de krav, som følger af den tekniske udvikling, som er sket i samfundet i dag. Vi er altså betænkelige ved, at det lægges så ambitiøst ud, som forslaget her er udtryk for.

Vi synes også det går meget langsomt med 10-punkts programmet. De mange flotte ting, der blev sagt om 10-punkts programmet, dengang det blev vedtaget i 1984, mangler vi sådan set at der kommer nogle resultater ud af. Når vi kommer rundt på de arbejdspladser, hvor man har arbejdet med nogle uddannelsesprogrammer med støtte fra 10-punkts programmet hører vi, at det er meget trægt dels at få penge, dels at få godkendt nogle af de forsøgsuddannelser, der ligger deri. Der er for mange filtre, og man oplever det sådan, at arbejdsgiveren er for tæt på at bestemme og gå med ind i, hvordan den undervisning skal tilrettelægges. Vi mener, at der skal ligge en væsentlig medarbejderstyring i betalt frihed til uddannelse. Det er dem der går på de kurser, der skal bestemme og tilrettelægge, hvordan det skal se ud, og vi vil da godt i den forbindelse pege på, at der også er et behov for, at det sker i tæt tilknytning til arbejdspladsen, sådan at de, der deltager i kurserne, måske også er sammen med deres arbejdskammerater og der ikke sker et enormt personskift fra uddannelsessituationen til arbejdssituationen.

Så mangler jeg de arbejdsløse i VS' forslag – det kan være, at det skal nærlæses. Det er jo netop inden for den gruppe, at der er særlig brug for et uddannelsesstilbud.

Jeg synes, det er nogle flotte bemærkninger, som kommer godt omkring problemerne.

Jeg ser med forventning frem til udvalgsarbejdet, og jeg har noteret mig fru Jytte Andersens ord om, at vi måske kunne få strikket et forslag sammen, sådan at der kunne dannes en bredere enighed om et endeligt resultat.

Estrup (RV):

Det er jo en stor sag, dette forslag, og man kan alt efter temperament kalde den forkromet eller forgyldt; den er i hvert fald dyr. Men jeg vil også gerne sige, at det er et vigtigt emne, så jeg synes egentlig ikke, at VS skal have utak for at komme med forslaget.

[Estrup]

Jeg kan på mange måde have sympati for nogle af formuleringerne i forslaget. Det gælder spørgsmålet om at kombinere uddannelse og demokrati og lægge vægt på, at en større uddannelsesindsats er en af de bedste grundpiller for vores demokrati. Det gælder betragtningerne om, at man skal fremme et større engagement, at vi har brug for græsrodsarbejdet, og at det gælder om at udbrede den aktivitet, der ligger i det til større grupper.

Det er tanker, vi deler i Det Radikale Venstre, og tanker, som selvfølgelig også ligger til grund for det 10-punkts program, som nu er i færd med at blive udmøntet i praksis, og som der jo allerede her fra talerstolen er sagt adskillige ting om. På den ene side pæne ord fra arbejdsministeren, på den anden side fra fru Jytte Andersen lidt store fagter, synes jeg nok. Jeg tror, det i samme sætning lykkedes fru Jytte Andersen at sige, at det var udtryk for et middelmådigt forlig, men at det samtidig fortjente ros. Det er jo ganske imponerende.

Jeg synes, at man for det første skal understrege, at 10-punkts programmet også rummer forsøgsaktivitet og derfor naturligvis ikke fra den ene dag til den anden kan fungere som et perfekt system. Men der er sat mange aktiviteter i gang, og det er jo bl.a. også kommet til udtryk i voksenuddannelsesfonden.

Det er naturligvis fuldstændig ved siden af at påstå, at Det Radikale Venstre blæser på de uddannedes kvalifikationsbehov. Hvad skulle vi så have sat 10-punkts programmet i verden for, hvorfor skulle vi have interesseret os så meget for, hvordan man prøver på at få uddannelsesstilbud til at virke osv.? Men det er selvfølgelig den slags flotte bemærkninger, man kommer med, og det vil jeg ikke gå videre ind i, men blot konstatere, at det i hvert fald ikke er sandt, når det bliver sagt, at de penge, som er blevet brugt til uddannelsesstilbudsordningen, er taget fra 10-punkts programmet.

Dernæst vil jeg sige om VS-forslaget om betalt frihed til uddannelse, at når det kommer til det økonomiske, hvor det altså er en meget dyr sag, 30 mia. kr., hvis man regner brutto, noget mindre uregtelig, hvis man regner netto, kan vi måske drive det ned på omkring 11-13 mia. kr. Det er dog stadig væk en ganske pæn sjat penge, og jeg føler

mig langtfra overbevist om, at de økonomiske overvejelser, der ligger bag dette, rigtig har hold i virkeligheden. Der er altså ikke rigtig noget forsøg på at forklare, hvem det er, der kommer til at betale det her, hvad det betyder for virksomhedernes konkurrenceevne, hvad det betyder for arbejdspladserne, hvor meget det betyder af substitution fra arbejde til kapital. Det er nok vigtige ting at få med ind, hvis man skal fremlægge så stor en sag.

Man må nok sige, at forslagsstillerne selv er lidt opmærksomme på, at der er problemer. I hvert fald slutter man jo af på en af de sidste sider med at foreslå en stor fond til at fordele byrderne på virksomhederne, og dermed har man jo i nogen grad peget på, at det nok er en ret stor belastning for erhvervslevet.

Vi har altså lidt den fornemmelse, at det er studiekredsarbejde; der er mange luftkasteller i det, men selvfølgelig interessante luftkasteller. En af de ting, som peger i den retning, er, at man foreslår 100 pct. personalekompensation, uanset om det kun drejer sig om 2 timers betalt frihed. Det er dog ganske imponerende.

Vi kan altså ikke støtte forslaget, men vi vil gerne diskutere de emner, der ligger bagved.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Hvis Det Radikale Venstre havde haft tanke og hjerte nok for de kortuddannede, havde der i dette Folketing været et flertal for at sikre de kortuddannede en rettighed til selv at vælge deres uddannelse og ikke det makværk af et jobtilbudsforlig, som fulgte umiddelbart efter vedtagelsen af 10-punkts programmet.

Når jeg siger, det var et middelmådigt forlig, så er det, fordi tankerne omkring betalt frihed til uddannelse ikke blev fastholdt i 10-punkts programmet. Men når jeg samtidig roser forsøgs- og udviklingsarbejdet, så er det naturligvis, fordi netop det område har været udsultet i mange år eller rettere sagt: de er meget beskedne folk, folkeoplysningsfolkene, og de er ikke vant til at få så mange millioner, som var en konsekvens af 10-punkts programmet. Det synes jeg var rosværdigt. Men det kunne man have gjort på anden vis

[Jytte Andersen]

uden at bryde flertallet for betalt frihed til uddannelse, som tilfældet var ved vedtagelsen af 10-punkts programmet.

Jeg mener heller ikke, det er nogen tilfældighed, at vi umiddelbart efter vedtagelsen af 10-punkts programmet så, at man opererede med tanker om at indgå forlig med regeringen, som skulle have sikret uddannelsesstilbud for de langtidsledige. Det var ikke helt tilfældigt.

Jeg går heller ikke ud fra, at det var tilfældigt, at hr. Ole Vig Jensen i forbindelse med ændringerne i jobtilbudsforliget udtalte med meget stor fylde i Radioavisen, at her var så resultatet af 1980ernes uddannelsesreform. Der er vist ikke nogen radikale, der kan gå op og sige i dag, at ændringerne i jobtilbudsforliget er 1980ernes uddannelsesreform. Det har vi i hvert fald ikke hørt de sidste par måneder.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Nu er det jo ikke en ukendt situation, at man fra socialdemokratisk side ikke synes, at hvad andre gør, faktisk er rosværdigt, så derfor undrer det mig ikke så meget, at vi her får nogle mindre pæne ord med på vejen.

Det, som jeg synes er interessant, er den indsats, som Socialdemokratiet på det seneste har ydet for at få sine tanker om betalt frihed til uddannelse realiseret. Den er, så vidt jeg kan se, lig nul. F.eks. kan jeg ikke se et eneste forslag på finansloven, som trækker i den retning. Derfor synes jeg, man skulle lade være med at klandre andre for, hvad de faktisk får gennemført og realiseret.

Om uddannelsesstilbudsordningen er en succes eller ikke en succes, skal vi nok få undersøgt her til foråret. Under alle omstændigheder er det udtryk for reformtanker og et ønske om at få de svagest uddannede med ind i uddannelsesmaskineriet og med ind i et forsøg på at få dem tilbage på arbejdsmarkedet. Det er det, der hele tiden har været tanken. Det er fortsat tanken, og er der nogle ting, som ikke har været på plads, får vi dem på plads til foråret.

Formanden:

Nu skal vi ikke under denne sags behandling have hele det uddannelsespolitiske spektrum ind.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg tror faktisk ikke, at hr. Estrup kan være i tvivl om, at mange af de langtidsledige kvinder allerede i dag oplever, at jobtilbudsforliget er en katastrofe. Jeg tror ærlig talt ikke, at de, der står foran at skulle ned på 70-pct. satsen, synes, det er nye tanker i forhold til at få kvalifikationer bragt så meget i orden, så de kan komme ind på arbejdsmarkedet.

Så vil jeg godt minde hr. Estrup om, at Socialdemokratiet har fremsat forslag om betalt frihed til uddannelse i dette Folketing to gange, hvor vi har set den selv samme politiske sammensætning, som vi har i dag. Vi har faktisk den opfattelse, at når man to gange har fået en tommelfinger, der vender nedad, både fra Det Radikale Venstre og fra regeringen, så er det vel en overvejelse værd, hvor mange gange man skal fremsætte forslaget igen. Det indebærer ikke, at vi ikke fortsat vil arbejde for betalt frihed til uddannelse, men vi skal altså have nogle flere mandater til at gøre det.

Bollmann (CD):

Selvfølgelig ser vi også i CD med stor sympati på bedre muligheder for uddannelse og videreuddannelse. Jeg vil da også gøre opmærksom på, at vi også stemte for det radikale 10-punkts program.

Men det forslag, der ligger her, tror vi altså ikke ret meget på. Vi synes ikke, det er særlig hensigtsmæssigt, og det er i hvert fald helt urealistisk, når man ser på, hvilke omkostningsproblemer det vil give for erhvervslivet.

Vi mener i øvrigt i lighed med ministeren, at parterne på arbejdsmarkedet er bedre til at klare disse ting, end vi er her i Folketinget.

Det er også rigtigt, som der er peget på, at der nu er nye muligheder for parterne på arbejdsmarkedet, nemlig med loven om opsparring til uddannelse. Der er i hvert fald en ny vej, man kan gå.

Jeg skal blot gentage, at vi ikke kan støtte dette forslag.

Kofod-Svendsen (KRF):

Efter-/videreuddannelse er overordentlig vigtigt, og regeringen har taget flere initiativer på dette felt. De er blevet nævnt. Også

[Kofod-Svendsen]

Det Radikale Venstres 10-punkts program er blevet nævnt.

Men så er der også blevet sagt et par interessante ting her fra talerstolen. Jeg bemærkede, at fru Jytte Andersen sagde, at dette forslag var rasende dyrt, og SF sagde også, at man var betænkelig ved at lægge så ambitiøst ud. Det var da et par interessante bemærkninger, som jeg blot en passant vil nævne.

Det, at Kristeligt Folkeparti siger nej til det foreliggende forslag, er altså ikke udtryk for, at vi mangler interesse for uddannelse og videreuddannelse, men der er andre måder at gøre det på end det, der er skitseret af VS, og det er de veje, vi vil gå.

Dohrmann (FP):

I modsætning til VS tror Fremskridtspartiet ikke på, at pengene blot drysser ned fra himlen i en strid strøm. Derfor skal jeg indskrænke mig til at afvise forslaget.

Albrechtsen (VS):

De partier, som har givet dette forslag en positiv behandling, dvs. Socialdemokratiet og SF, har fremhævet, at der efter deres opfattelse er tale om et meget ambitiøst forslag. Det vil jeg godt vedkende mig. Forslaget er et udtryk for den ordening, som VS ønsker at vi kan få gennemført, hvis det er os, der kan få lov at bestemme, hvordan det skal være ud fra vores synspunkter. Det er naturligvis ikke et udtryk for, hvad vi i en forhandling vil forlange af andre, at de helt og fuldt skal gå med til, når de fremsætter andre forslag. Men det er altså vores udgangspunkt.

Når det er vores udgangspunkt, og når forslaget omfatter alle lønmodtagere og ikke blot dem, der kun har en meget kort uddannelse, er det, fordi det efter vores opfattelse ikke alene er vigtigt at rette op på det, man kunne kalde uddannelsesefterslæbet, som jeg er helt enig med fru Jytte Andersen og hr. Carsten Andersen i er det vigtigste, men fordi betalt frihed til uddannelse jo også er en reform, som har en hel række andre kvaliteter derudover, bl.a. spørgsmålet om demokratiet, som hr. Estrup også var inde på i sin vurdering af forslaget, kvaliteter for alle lønmodtagere på hele arbejdsmarkedet. Derfor mener vi, at det i hvert fald på lang sigt skal sikres, at alle lønmodtagere får denne ret.

Det er baggrunden for, at forslaget er udformet, så det omfatter alle lønmodtagere.

Det ligger klart, at det bliver først muligt efter valget at gennemføre et sådant forslag – det kan man konstatere ved at lytte til hr. Estrup – men det er der forhåbentlig ikke så lang tid til for det første, og for det andet giver det efter alle solemerker at dømme en situation, hvor Socialdemokratiet, SF og VS vil være i stand til at gennemføre den første fase af denne reform. Så er vi naturligvis indstillet på, at det i første omgang må blive en reform, som koncentrerer sig om dem, der kun har kort tids uddannelse eller slet ingen uddannelse ud over folkeskolen. Jeg vil gerne give tilsagn om, at vi naturligvis vil medvirke til, at det så sker i det tempo og i den udbygningstakt.

Vi er ikke så forskrækkede over, at forslaget koster en del milliarder kroner. Det er jo ikke alle mulige ting, vi foreslår at man skal ofre så store beløb på. Det er spørgsmålet om den sociale genopretning, det er spørgsmålet om miljøgenopretningen, og så er det især spørgsmålet om betalt frihed til uddannelse og arbejdstidsnedsættelse. Det er de områder, hvor VS mener der bliver brug for mange milliarder kroner. Derfor er det korrekt fremhævet – hr. Estrup overdrev nu godt nok de beløbsmæssige konsekvenser en lille smule – at det vil koste mange penge. Det vil vi ikke lægge skjul på.

Så spurgte hr. Estrup: hvem skal betale? Det mener jeg der er redegjort helt nøjagtigt for i forslaget. Jeg mener, der står helt præcis, at arbejdsgiverne skal betale.

Jeg kan godt forstå, at der er nogle, som altid og konsekvent støtter arbejdsgiversynspunktet, der er uenige i et sådant forslag. Det overrasker mig slet ikke, men jeg vil bare præcisere, at det er altså beskrevet fuldt ud i forslaget, hvordan der efter vores mening skal betales. Så kan vi diskutere, om der er andre forslag til finansering, men det er altså vores udgangspunkt; det skal der ikke herske nogen som helst tvivl om.

Jeg synes, at det er rigtigt, som det er blevet understreget, at det ikke kan være meningen, at der fortsat bare skal snakkes om denne sag. Når de Radikale bliver ved med at fremhæve, at der bliver gjort noget, og henviser til 10-punkts programmet, som også regeringen henviste til, må man for det første konstatere, at det ikke giver lønmodtagerne –

[Albrechtsen]

og især altså heller ikke de kortuddannede – en ret, og det er spørgsmålet om, at der skal gives en ret. Det er desuden i ganske særlig grad spørgsmålet om, at der skal gives en ret til dem, som befinder sig på arbejdspladser, hvor der i mange tilfælde er tale om, at de står svagt over for arbejdsgiverne. Det er jo mange gange de samme mennesker som de kortuddannede, og de skal have en ubetinget ret over for arbejdsgiverne.

Det er derfor, forslaget er udformet på en sådan måde, at det kan sikre, at den enkelte lønmodtager ikke kommer i klemme. Hr. Estrup må jo erkende, at de tanker og overvejelser, som vi hidtil har set fra radikal side, og de ting, man har fået gennemført, ikke sikrer en sådan ret.

Når hr. Estrup så siger, at han gerne vil være med til at diskutere spørgsmålet, må vi indtil videre konstatere, at der er ikke noget konkret, der sikrer denne ret i det, som hr. Estrup hidtil har været fremme med. Nu kan jeg se, hr. Estrup gerne vil kommentere det synspunkt. Det håber jeg også han vil, for så kan det være, at der kan komme en åbning på det punkt. Det vil jeg da håbe.

Jeg skal slutte med at sige, at det jo ikke bare er et dansk problem, dette her. Vi skal gøre os klart, at man faktisk i vores nabolande er meget længere fremme med denne sag. Det er faktisk sådan, at Danmark på dette område ligesom på andre felter inden for uddannelsesområdet risikerer at gå temmelig meget tilbage i udviklingen i forhold til vores nabolande, f.eks. Sverige og Vesttyskland, hvor man har indført sådanne ordninger. Det synes jeg også man skulle tage i betragtning.

Den borgerlige regering fører sig meget frem med hensyn til, at Danmark skal satse på forskning og uddannelse og ny teknologi osv. osv., men det, som Danmark efter min mening først og fremmest skal satse på, er at styrke lønmodtagernes brede mulighed for at uddanne sig. Det gælder ikke bare muligheden for at uddanne sig lige her og nu og på kortest mulig tid i de bestemte teknikker, som arbejdsgiverne lige her og nu står og har brug for, men også uddanne sig mere bredt med nogle ting, der måske ikke umiddelbart kan udmøntes i profit for arbejdsgiverne, men som så sandelig vil være til stor gavn for lønmodtagerne og produktionen på lang sigt. Ikke så meget for arbejdsgiverne, og især ikke for arbejdsgiverne på kort sigt, men

til fordel for alle os andre både på kort og på lang sigt. Det er der ikke meget af i de tanker, som Det Radikale Venstre kommer med, og det er der slet ingenting af i de tanker, som den borgerlige regering kommer med på hele forsknings- og uddannelsesområdet.

Derfor er betalt frihed til uddannelse også et spørgsmål om kulturkamp og om at vælge side i kulturkampen. Det er en vigtig politisk skillelinje mellem højre og venstre.

Her må Det Radikale Venstre så finde ud af, om de vil vende tilbage til det, som var deres udgangspunkt, og som de blev grundlagt på, nemlig f.eks. Viggo Hørups bestræbelser inden for også sådanne ting. Dengang var Det Radikale Venstres bestræbelser i høj grad knyttet til at sikre, at arbejderbefolkningen fik bedre vilkår. Man kunne godt gribe tilbage i sin egen historiske kulturelle tradition, og det ville føre frem til, at man støttede disse ting.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg takker for denne repetition af Det Radikale Venstres historie.

Men det er faktisk ikke det, der bragte mig på talerstolen, derimod hr. Albrechtsens bemærkninger om, at der var sat en soleklar adresse på den milliardregning, som følger af dette beslutningsforslag. Adressen var efter hr. Albrechtsens mening virksomhederne.

Nu sker det jo en gang imellem, at selv om posten har adresse på, så når den ikke frem. Dette er faktisk en af situationerne, for mig bekendt sker der det, når virksomhederne får øgede omkostninger, at de så prøver på at vælte dem over på priserne, og det har de faktisk en ret god og nærliggende måde at gøre på.

Så kan man spørge, hr. Albrechtsen, hvem det så er, der kommer til at betale, og det er den type beregninger, jeg synes at VS skulle være gået lidt mere ind i, og som ville have givet et noget andet regnestykke end det, vi får præsenteret. Det ville nemlig betyde, at regningen lå hos lønmodtagerne. Det synes jeg man skal sige meget klart og direkte fra VS' side, fordi lønmodtagerne jo immervæk udgør 85 pct. af arbejdsstyrken. Det er dem, der skal betale, og det er da også o.k.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Allerførst skal jeg huske at svare på et spørgsmål fra hr. Carsten Andersen om de arbejdsløses rettigheder. Jeg er fuldstændig enig med hr. Carsten Andersen, og det er også præciseret i forslaget bemærkninger, at en sådan ordning naturligvis skal omfatte de arbejdsløse. Dermed ville man altså også have en ordning, der helt fundamentalt adskiller sig fra det system, som Det Radikale Venstre i forbindelse med dagpengenedskæringerne har fået gennemført sammen med regeringen.

Så vil jeg blot sige til hr. Estrup, at vi jo så er enige om, hvordan disse penge vil blive finansieret ifølge forslaget. Hr. Estrup kan mene, at det er dårligt, at arbejdsgiverne skal betale, og at det har nogle konsekvenser, hr. Estrup ikke bryder sig om. Det vil gælde alle spørgsmål vedrørende overenskomster. Det vil også gælde, hvis vi diskuterer nedsat arbejdstid eller genopretning af de offentligt ansattes lønefterslæb, eller hvad det kan være. Vi har den opfattelse, at jo mere arbejdsgiverne kan komme til at betale, jo bedre er det, og naturligvis er det allerbedst, hvis vi kan sikre, at de i så lille et omfang som muligt bliver i stand til at vælte det over på priserne. Det kan hr. Estrup medvirke til at sikre, bl.a. ved at gribe ind over for høje profiler, men det er en lang diskussion.

Jeg kan mærke, formanden er lidt utålmodig over den, men det var hr. Estrup, der bragte det på bane og gjorde det nødvendigt at præcisere dette.

Formanden:

Ja, vi kan komme vidt omkring på denne fredag. Hr. Estrup har ordet for en kort bemærkning.

Estrup (RV):

Det skal være min sidste. Jeg indrømmer også, vi er langt henne på dagen.

Jeg vil blot konstatere, at det, hr. Albrechtsen sagde nu, var, at VS også godt vidste, at det var lønmodtagerne, der faktisk skulle betale denne regning. Virksomhederne er ikke bare en stor kasse, man kan komme og hente pengene i, og det synes jeg er det, vi skal gøre os klart.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 40:

Forslag til folketingsbeslutning om vikardækning ved barselorlov.

Af Jytte Andersen (S) m.fl.

(Fremsat 11/11 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Fru Jytte Andersen var under sidste punkt på dagsordenen inde på, at der er grænser for, hvor mange gange Socialdemokratiet fremsætter det samme forslag uden at få det vedtaget. Jeg havde håbet, at denne regel også gjaldt i forbindelse med dette forslag, for det er jo blevet fremsat nogle gange, og det har aldrig før kunnet vedtages, og det kan det sikkert heller ikke i dag.

Jeg kan henvise de meget interesserede til forhandlingerne i Folketingstidende 1985-86, sp. 10428-10429. Men da det nu er sat til forhandling, vil jeg også gerne gentage noget af det, jeg sagde sidste gang, nemlig at vi som bekendt gerne vil være med til at fjerne barrierer for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet. Det er vi i gang med en lang række initiativer til, men her mener vi faktisk, at det er lige præcis det modsatte, man er i gang med. Man er i gang med at skabe barrierer. Hvis dette bliver vedtaget, er man i gang med at skabe barrierer for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet. Dette forslag er aldeles uegnet til at fremme ligestillingen.